

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Štev. 209.

V Ljubljani, v četrtek 13. septembra 1900.

Letnik XXVIII.

Naročnine in iserate
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, 1., 17

Izhaja vsak dan, izvenem
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnistvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

II. slov. katoliški shod.

III. slovesno zborovanje.

Jasno in gorko seva danes nad belo Ljubljano milo jesensko solnce. Jasno in gorko je pa tudi danes v srcih vseh, ki so bili tako srečni, da so se vdeležili II. katoliškega shoda, milo jesensko solnce ogreva njih srca, ter jim napoveduje bogato žetev. Pomena in važnosti shoda ne moremo že danes trdno oznaniti. Omenjamo le dveh značilnih potez, ki nam dajejo poročstvo za lepo prihodnost.

Na katoliškem shodu se je zrcalila prepeja je d i n o s t mej slovenskimi katoličani. Vsa posvetovanja so se vršila po reku: V potrebnih stvareh jedino, v dvomljivih svobodno, v vseh pa z ljubeznijo!

Najmanjše nesoglasje ni kalilo katoliškega shoda. — Na katoliškem shodu se je pokazala lepa zveza mej katoliškimi Slovani v naši državi, vlasti so se potrojile bratske vezi Slovencev s Hrvati in Čehi, kateri so poslali toliko divnih svojih zastopnikov na naš shod. Katoliška vzajemnost in narodna vzajemnost slovanska živi, raste in cvete na katoliških shodih.

To pomnimo mi, to naj pomnijo tudi naši nasprotniki!

Shodu predseduje podpredsednik zbora zastopnik naroda dr. M. Laginja. V krasni, tudi Slovincem lepo umljivi hrvaščini pozdravi nove odlične goste, zastopnika deželne vlade grofa Schafigotscha (živahni živio-klici), knezino Windischgrauetzo in grofinjo Mocenigo, koroška deželna poslanca Gregor Einspielerja in Fran Muri-ja, stolnega kanonika iz Prage dr. Svehla, kanonika Karabaiča, ustanovnika »Naše Sloge« iz Istre, monsignora Zamlijača iz Voloske in drugo odlično gospodo.

Mej brzojavkami, katerih je došlo na stotine, je bila burno pozdravljena brzojavka zagrebskega nadbiskupa dr. Posilovića in rusinskega voditelja dr. Barvinskega.

Prefekt Val. Podgorc, znani prvobititelj koroških Slovencev na narodno-gospodarskem polju, je prvi govoril o združništvu in zavarovalništvu. Točno in načelno je naslikal pomen združništva in posebe zavarovanja, govoril je o neznosnih razmerah koroških Slovencev ter prosil za nje bratske pomoči v borbah za narodno-gospodarski obstanek koroških Slovencev. Pogumno branijo koroški Slovenci svoja prava, boj je ljut, a Slovenci so pogumni, prepričani, da Bog tudi tega dela slovenskega naroda ne zapusti, da mu da moči vstrajati v borbi za vero in besedo slovenskih pradedov.

Dr. Viljem Schweitzer je govoril o tisku. Povdarjal je važnost tiska in njegov pomen. Govoril je posebe o slovenskem tisku, dobrem in slabem, svaril pred slabim in vspodbujal zborovalce na razširjanje dobrega tiska, pozivljaj je duhovne, naj se ne strašijo osebnih napadov, ter opozarjal vse stanove in vse slojeve, naj odločno nastopijo proti otrovateljem javnega mnenja po časopisu.

Duhoviti govornik je vzbujal s svojim klasičnim govorom neprestano vsestransko pritrjevanje zborovalcev. Njegova mirna, odločna, premišljena beseda je silovito vplivala na navzoče. Prava slast je bila poslušati mladega lajka, ki je poln globoke vernosti in ljubezni do katoliške cerkve tako v živo slikal velemoč tiska ter proslavljal katoliški tisk.

O obrtnih in delavskih razmerah je govoril profesor dr. Matek iz Maribora; naslikal je v živih bojah borbe delavskih stanov za njih obstanek, narisal je delovanje cerkve v tem oziru in proslavljal papeža Leona XIII. kot prijatelja in zagovornika pravic delavskih stanov ter v nemal zborovalce, naj tudi v tem pogledu vrše svojo krščansko dolžnost, da po svoje pospešijo ugodno rešitev perečega vprašanja obrtnikov in delavcev. — Tudi ta govor žel je zaslužen pohvalo.

Mej tem so došli kardinal in drugi škofje, katere je z vznositimi besedami pozdravil predsednik dr. Laginja. Bili smo

dosedaj vajeni gledati cerkvene vladike izvršujoče svoje apostolske posle v cerkvi. Sreča nam je mila sedaj, da jih pozdravljamo v naši sredi, to daje značilni pečat katoliškemu shodu. Biskupi so tu, verniki so tu, tukaj je torej zbrana cerkev v najlepši jedinstvi, v najvzornjši harmoniji! (Živel škofje! Živel dr. Laginja!)

Predsednik shoda dr. Šusteršič je nato govoril o katoličanstvu in politiki. S Kristusom se je v zgodovini človeštva pričela nova doba. Kristus je ostal vse veke središče zgodovine. Na eni strani Odrašenik in njegovo ljudstvo, na drugi strani nasprotniki krščanstva in njegovih načel. Nasprotniki so vedno jednaki. Herodi, Kajfeži, Pilati, Barabe, Judeži nastopajo v vseh časih. Farizejsko iščejo napadov na vero, blasfemij tam, kjer jih ni, ne iščejo jih pa tam, kjer so. Tudi v našem narodu so nasprotniki krščanstva, so liberalci.

Kakšen je njih liberalizem, to so pokazali uprav te dni. Nastopajo pod krinko radikalne narodnosti. A kakšen je ta njih radikalizem, kaže slavna sedanost, ko se izgubljajo v naročji narodnih izdajic, ko se potaplja v zvezi nemškega liberalizma.

Liberalizem je usoden za Avstrijo, privedel jo je do sedanjih neznosnih razmer. Rešitev za državo je v tem, da se naš vladar obrne do svojih zvestih narodov, da se obrne do krščanskega ljudstva. To naj govori, to naj odločuje in kmalu se bodo zboljšale naše žalostne razmere. Odločilen upliv krščanstva v javnosti, to je, kar treba narodom in državam. V tem obstoji njih bodočnost, njih sreča in slava. (Živahno odobravanje.)

Profesor dr. Krek je krasno govoril o katoliško-narodni organizaciji. Označil je točno pomen organizacije, smisel za delovanje v splošno korist v katoliško-narodne namene. Odločno ugovarjam, da bi kedo hotel pri tem delati za koristi pojedinca ali posameznega stanu. Kedor tako govori, nima temeljnega pojma o organizaciji. Dokazati mi je, da je organizacija potrebna in kaj je posebno potreba pri tej organizaciji. Po-

trebna je, tega nas uče nasprotniki zoručevanja, zaman je njih krik, da se je s tem zanetil gospodarski boj. Ta obstoji že stoletja in gospodarsko združevanje ga bode le oblačilo in uredilo. Smisel za skupno delo prodira v naš narod. Že se vidijo lepi vspehi. Narod naš več moli, več here, ima več smisla za javno življenje, duh vzajemnosti se širi, množi se veselje do dela, do varčevanja, do napredka in pogum se vtrjuje v trpljenji. Za nasprotnike se ne brigajmo, pozitivno delo naj nas druži. Začetka in namena svojega življenja ne pozabimo.

V drugem delu svojega govora je izvajal dr. Krek duhovito misel, kako zakramenta sv. zakona in mašniškega reda delita socialne milosti, podporo v delovanju za občno dobro. — Ob koncu je govornik vspodbujal zborovalce na resno, vstrajno delo za katol. narodno organizacijo. — Vihar odobravanja šumel je po dvorani, ko je govornik končal.

V stalni odbor II. slov. kat. shoda in za pripravo III. shoda so bili izvoljeni gg.: dr. Šusteršič, dr. M. Laginja za Primorje, dekan Žičkar za Štajersko, tajnik Rozman za Koroško, dr. Janko Brejc za Kranjsko.

S tem je bil završen dnevni red. Predsednik dr. Šusteršič: Dovršili smo svoje delo. Veseli moramo reči: Hvala Bogu! Veliko smo pričakovali, da pa bo manifestacija katoliške zavesti na shodu tako sijajna, tega si nismo mogli misliti. Po današnjem dnevu ni težek odgovor: V katerem taboru je Slovenija. Narod v celoti po vseh stanovih, slojih je danes zastopan tukaj. Shoda se je vdeležilo okoli 300 slovenskih županov, na shodu je zastopanih 360 društev, na shodu so cerkveni naši voditelji s svojo duhovščino, navzoči številni zastopniki drugorodnih katoličanov, vlasti slovanskih, res krasna družba, prelep katoliški shod! Zato hvala Bogu, hvala pa tudi vsem, ki so k temu pripomogli: pripravljavnemu odboru, vlasti njega predsedniku prelatu Flisu in tajniku dr. Evgenu Lampetu, odbora za zunanje priprave načelniku svetniku Vencajzu in

LISTEK.

O Levčevem „Slovenskem pravopisu“ in njega kritikah.

Spisal dr. K. Štrekelj.

(Dalje.)

Da bi bil glas *u* (*u*, *o*) na koncu besed in pred samoglasniki neblaglasen, to je samo vmišljen razlog. Znano je, da se tam, kjer se *l* izreka ko *u*, glasi tako na enakem mestu tudi *v*. Če je torej elavcu *braw* (*brav*), *delaw* (*delav*), *mowčim* (*movčim*), *vowk* (*vovk*) itd. res neblaglasno, mu mora biti isti glas na enakem mestu neblaglasen tudi v besedah, kakor: *krāw* (*krav* množ. rodilnik), *dršāw* (*dršāv* g. pl.), *gospōdow* (*gospodov*), *duhownik* (*duhovnik*), *posawčīn* (*posavčīn*), *jawnost* (*javnost*) itd. Komur se ta zadnja izreka ne zdi neblaglasna, tisti mora, če logično misli, tudi o prvi trdit, da ni neblaglasna. Zakaj neki bi bil isti glas v enaki zvezi sedaj 'blaglasen', sedaj 'neblaglasen'? Ako predlagajo elavci v prvem oziru izreko čistega *l* zavoljo blaglasnosti, terja od njih doslednost, da bi se zavoljo 'blaglasnosti' moralo tudi tukaj govoriti (in pisati) *krāl*, *dršāl*, *gospodol*, *duholnik*, *posalčīn*, *jalnost* itd. Komur je prvo rustikalno in rovtarsko, temu mora biti rustikalno in rovtarsko tudi zadnje, saj je glas obakrat, ne gledé na etimologičen izvir, v narodnem govoru vendar isti! — Dalje, če je neblaglasen naš *braw*, *delaw*, *vowk* itd.,

zakaj ni istim elavcem neblaglasen hrvaški ali srbski *brao*, *delao*, *vuk*? Zakaj niso Srbi ali Hrvatje imeli toliko soli v glavi, da so zavoljo prelepe blaglasnosti zavrgli svoj *o*, *u* in ga spremenili v preblaglasni *i*, *ol*? So-li njih ušesa tako kosmata, da ne morejo občutiti take blaglasnosti, ko vendar vsi stavijo njih jezik mej najblaglasnejše v slovanskih jezikih? Zakaj g. I. Milčetič, ki tako krepko pritrjuje Perušku, svojim rojakom ne svetuje, naj zavoljo blaglasnosti začno vendar enkrat po kajkavsko in čakavsko govoriti *bral*, *delal* in naj vpeljejo celo novo izreko *volk*? Le naj poskusi, bomo videli, kaj doseže! — Zakaj ni Malorusom neblaglasen njih *v*, zakaj ne Velikorusom in Poljakom njih *ł*, ki je vendar našemu *u* (*u*, *o*) tako blizu, da ga mnogo milijonov izgovarja naravnost tako kakor mi? Zagovorniki elanja naj tem Slovanom dadé svét: „Zavoljo blaglasnosti opustite vendar svoj *u*, *v*, *ł*!“ Ti Slovani jim porokó: „Ali se Vam v glavi meša, da nas učite izgovarjati slovanščino, kakor jo izgovarja — tujec?“ — Če bi torej drugi Slovani ne dopustili, da se dela ž njih jezikom tako, kakor neka koristna žival z mehom, zakaj naj bi naenkrat mi morali to dopustiti zavoljo — domišljane blaglasnosti?

Izreka *u*, *o*, *v* se imenuje dalje *gorenjska kmetavščina*. Kako napačno je tako nazivalo, ve vsak, kedor je le povrhu preštudiral slovenska narečja, v kolikor so nam znana do sedaj. Tako vendar ne govoré samo 'gorenjski kmetavsi', ampak tudi Benečani (razun peščice Režijanov), vsi primorski Slovenci, vsi Kranjci (tudi Notranjci in Dolenjci do malih izjem), velika večina Štajercev

in vsi Korošci. Kako se more taka izreka imenovati gorenjska, ko je vendar lastna ogromni večini tudi negorenjskega naroda? Kakor ta trditev, je napačno tudi večkrat se ponavljajoče zatrjevanje v Peruškovi brošuri, da je naš jezik osnovan na gorenjščini (28. str. itd.); v kljub mogočnemu vplivu Gorenjcev Vodnika, Kopitarja, Ravnikarja in Prešerna je in ostane naš knjižni jezik še vedno osnovan na dolenjščini in notranjščini, kar drugači tudi mogoče ni brez radikalnih prememb, katere pa ga, če se uvedó, spravijo najbrž tudi ob samostalno — življenje! Zato, ker je Levec Gorenjec, ne moremo še šteti za 'gorenjsko' izreke, katero predpisuje v pravopisu. Kajpada ni mogel te neopravičene graje opustiti tudi Milčetič, ki je slepo prepisoval Peruška: „opet se on postavlja na čisto slovensko stanovišče, prihvatajuči 'gorenjštinu' (jedno kranjsko narečje) kao književni jezik sa svjema konsekvencijama (!), t. j. on hoće da se uvede u život i izgovor toga narečja“. Kedor tako piše, tisti ali ni bral „Pravopisa“, ali ne pozna kar nič zgodovine našega knjižnega jezika, ali pa ni nikedar slišal gorenjščine: 'quartum' non datur! Ta opomnja velja seveda tudi pisatelju „lepega članka“ g. K.

Izreka *u*, *o* se imenuje dalje 'rovtarska', 'rustikalna', 'gorjanska'; govoré jo 'gorenjski kmetavsi', 'rovtarji', 'gorjani'. Od koga neki pa smo se dosedaj učili slovenščine, ako ne od korenine našega naroda, od kmeta? Smo se je li učili od meščanov, ki fji nismo imeli ali ki so jo sami le slabo govorili, ali pa od naše inteligencije, ki se je do najnovejšé dóbe slovenščine sramovala in jo sama govorila le v sili in tudi to 'po domače'? Tako psujejo elavci (štejejo se sami za nekaj

tajniku Štefetu, hvala gre vrlim društvom, ki so poslala svoje zastopnike, hvala vodstvu Alojzijevega, katol. družbi, kat. rokodelskemu društvu, semenišču, kranjski hranilnici, slovenskim krščanskim akademikom, krščansko-socialnemu delavstvu, »Meščanskemu klubu«, vsem in vsakemu iskrena hvala in od Boga plačilo.

Velikansko je bilo navdušenje na shodu, to naj spodbuja nas za vstrajno delo, tako da sklepi shoda preidejo narodu slovenskemu v meso in kri.

Kardinal Missia se na to dvigne ter stopi na govorniški oder. Preteklo pa je dolgo časa, predno je mogel govoriti. Opisati navdušenje, s katerim so ga zborovalci pozdravljali, oceniti ovacije, katere so mu prirejale, to je naravnost nemogoče. — Vzoriti kardinal je na kratko ogovoril zborovalce. Predsednik shodu je izvršil že svojo dolžnost ter se zahvaljeval vsem, ki so pripomogli, da se je drugi slovenski katol. shod izvršil tako sijajno, tako veličastno, ob navzočnosti tolikih množic slovenskega naroda. Moja dolžnost je, da se za prireditve te pomenljive manifestacije katoliške zavesti v prvi vrsti zahvalim pokrovitelju shoda, pre svetlemu knezoškofu ljubljanskemu dr. Antonu Jegliču. Vaš vzorni, neumorni, goreči škof, ki žrtvuje samega sebe v ljubezni do Boga, do cerkve, do školije, do bližnjega, on je vspodbujal, on je vodil, on dosegel, da se je te dni s tako lepimi vasehi vršil drugi slovenski katoliški shod. Njemu za Bogom naša najiskrenejša zahvala. (Urnebesno pritrjevanje.) Hvala vsem, ki so svojega škofa tako krepko podpirali, hvala vam, vrli zborovalci, vsi, ki ste se v tako nepričakovano obilnem številu udeleževali zborovanja katoliškega shoda. Treba vam je bilo zato pri našati raznih žrtev; poleg gmotnih tudi duševne, izpovedali ste s tem svoje katoliško prepričanje, premagali ste morali bojazen in strah pred svetom, pretrpeli ste mnogi trpkega zbadanja, krivičnega očitanga od raznih nasprotnikov krščanskega mišljenja in življenja, a premagali ste vse težave ter prišli na shod. Prepričan sem, da tega nikomur izmed vas ni žal, da se vsi štejete vesele in srečne, da ste mogli bratje enih mislij, istega navdušenja, istih dobrih sklepov za bodočnost, v prijazni ljubezni nekaj dni drug drugega spodbujati in krepiti za krščansko življenje.

Sklenilo se je na shodu mnogo lepega in dobrega. Seveda se vsi sklepi ne bodo tako kmalu in povsod izvedli, kakor bi si to želeli v ime in prospeh dobre stvari, kateri so namenjeni, vendar sem prepričan, da se bo, da se je že mnogo doseglo. Polni ste vsi zborovalci svetega navdušenja za sklepe katoliškega shoda, to je prvi, zelo pomenljiv sad. Srca so pridobljena, so vneta, le netite tudi nadalje ta ogenj navdušenja in širite ga vsepovsod. Tako se bo srečno pričeto delo srečno nadaljevalo in srečno završilo v vedno lepših sadovih. Za drugi

vsepeh, katerega amemo tudi že sedaj zabeležiti, moramo biti hvaležni nasprotnikom shoda. Marsikateri izmed vas moral je trpeti vled njih napadov, a pokazal je svojo katoliško značajnost, in z veseljem pretrpel psovke, katere je moral preslišati zaradi svoje katoliške zavesti. Kakor so bili nekdanj apostoli veseli, ko so mogli trpeti zavoljo Imena Jezusovega, tako so tudi mnogim izmed vas taki napadi rodili iskrenega veselja in utrdili v vas navdušenje za sveto stvar. Ako se je kdo izmed pričujočih ogibal katoliškega gibanja, a se je te dni udeležil katoliškega shoda, gotovo je, da je že pahnul od sebe vsako bojazen ter da bo stal v prihodnje v prvih vrstah krščanskih borilcev.

Kot prelep vsepeh katoliškega gibanja pozdravljam naše vrle katoliške akademike. Komu pač bi ti nadobudni mladi možje ne izsilili za-se spoštovanja, ako je gledal zadnja leta, kako so ti naši visokošolci povsod pogumno nastopali kot katoličani, kako se niso nič menili za razne krivične napade po listih in drugod.

To nevstrašeno izpovedavanje katoliške zavesti od strani naših visokošolcev, to je velika, to je krasna pridobitev, za katero ne moremo nikdar dovolj zahvaliti dobrega Boga.

Še jednega vsepeha tega shoda se izredno radujem, to je učiteljska »Slomšekova zveza«, ki se je uprav ob tem shodu zasnova in sicer s prav srečnim, za prihodnost upolnolnim začetkom. Veseli me prav posebno, da se učiteljstvo naše zadnji čas pogumno oprijemlje katoliške zastave; temu se radujem vzlasti radi tega, ker verni učitelj veliko lažje in veliko uspešneje vrši svoj vzvišeni posel v šoli, kakor učitelj, ki nima vere in ljubezni do Boga. Tembolj je to hvalevredno, ker katoliško - misleče učiteljstvo živi mej nami v težavnih razmerah ter je izpostavljeno najhujšemu napadanju; ako se vkljub takim razmeram mnogi učitelji in učiteljice otrsajo vsake bojazni in zavedno nastopajo kot verni krščanski učitelji, je to njim v posebno čast, šoli pa v veliko korist, s takim značajnim nastopanjem si konečno morajo pridobiti tudi spoštovanje nasprotnikov.

To so prelepi sadovi katoliškega shoda, za katere moramo milemu Bogu iz dna duše biti hvaležni.

Delati treba vstrajno vsakemu na svojem mestu, da se pokažejo še drugi sadovi katol. shoda. Zato pa vsem priporočam jedinstvo, ker v jedinstvi je moč, ker je nam združenim pri delu zagotovljena božja pomoč. Zato bodite jedini, ako ste jedini, veljajo vam vzlasti besede Gospodove: Ne bojte se, jaz sem svet premagal! Bodite potrpežljivi! Ne da se vse naenkrat storiti. Hiša se ne zgradi jeden dan in drevo ne pade na prvi mahljej. Le vstrajnemu delu je vsepeh zagotovljen. Bodite potrpežljivi tudi z onimi, ki niso naših mislij, ne povračujte jim jednakega z enakim, ker z mirnim

prenašanjem, s potrpežljivostjo se tudi pri takih doseže največ vsepehov. Vaše nastopanje naj bode povsod mirno, premišljeno, vstrajno in potrpežljivo, tedaj bo Bog blagoslavljal vaše delo.

Blagoslova ste me prosili po svojem predsedniku. Iz srca rad vam ga v ime božjem podelim. Blagoslov božji je za nas prevažen, vsaj vse dobro prihaja od zgoraj, da je delo uspešno, treba človeka, da je izvršuje, in Boga, da je blagoslavlja. Z delom treba da je spojena molitev. Z našim delom naj se torej vedno družijo molitev, tedaj bo katoliški shod, katerega završujemo z blagoslovom božjim, rodil najlepših sadov.

Tedaj pa so zborovalci na kolenih prejeli slovesen blagoslov, podeljen po vzoritem kardinalu. Slovesen je bil ta trenutek in tako ginljivo - pretresljivo, da je le malo komu izmed zborovalcev vsled skrivnostno sladkega ginjenja ostalo oko suho. Z velikanskimi evacijami škofom in predsedstvu se je završil pomenljivi shod z radostnimi klici: Na srečno svidenje pri tretjem slovenskem katoliškem shodu!

Poročilo iz odsekov.

Socialni odsek.

Ob 1/3. uri zopet otvori gospod vodja Povše zborovanje soc. odseka.

Prvi utemeljuje dr. Schweitzer resolucijo o »krščanski usmiljenosti«. Velikansko je delovanje katoliške cerkve na polju kršč. usmiljenosti. V naši državi pa ima domovinski zakon iz l. 1863 kot temeljno načelo, da naj za ubožne v zadnji vrsti skrbi domovinska občina, ako nimajo nikogar, ki bi skrbel zanje. Ta zakon pa se premalo ozira na socialno stran tega vprašanja, skoro nič na rodbino, ampak le na posameznika. Zakon tudi ne določa, da se mora revežu, ako je še za delo sposoben, preskrbeti delo in zaslužek.

Zakon torej ne zadošča, pomagati mora krščanska ljubezen do bližnjega, ako je holan in ubog. Ko bi vsi premožnejši izvrševali ta Kristusov nauk, ne trebalo bi zakonov in predpisov. O tem pričajo prvi časi krščanstva.

Pozneje so v katol. cerkvi postali redovi v postrežbo bolnikov, v pomoč ubogim in odkupovanje sužnjev. To je bilo velikega soc. pomena. V novejšem času so Vincencijeve družbe najvzglejnejše glede kršč. usmiljenosti. Celó cesar Jožef II. je naročil, naj se po župnijah uredi preskrbovanje siromakov. Ti ubožni zavodi so dobili del premoženja odpravljenih cehov in bratovščin in so nabirali denar za reveže. Saj pa tudi duhovniki še najbolje poznajo razmere svojih faranov. Ti ubožni zavodi po župnijah so delali izvrstno. Sedaj so odpravljeni v devetih avstrijskih deželah, tudi na Kranjskem; a tudi drugod se ne morejo razvijati, kakor bi bilo želeli. Treba bi bilo tudi skrbeti za naše izseljence v Ameriki in na Nemškem. Skrbeti moramo dalje za vzgojevališča pol-

dorasle mladine, ki bi sicer vzrasla brez prave vzgoje sebi v pogubo, družbi v nevarnost. V nevarnosti so ravno isti krogi, ki si z delom svojih rok služijo vsakdanji kruh. Človeška družba mora skrbeti za te svoje člane, kedar obubožajo. Vsa krivda maščuje se že na zemlji!

Po daljši razpravi, katere so se udeležili župnika Mikš in Kosec, predsednik Povše in poročevalec dr. Schweitzer, je bila dotična resolucija brez ugovora vsprejeta.

Resolucije glede obrtnega stanu utemeljuje gospod Ivan Kregar rekoč: Da se obrtni stan reši pritiska velekapitala, zahteva drugi slovenski katoliški shod, da se uvede in izvršuje stroga izkušnja sposobnosti v vseh obrtih; oživé naj se samostojne prisilne avtonomne zadrage z deželnimi in državnimi zvezami. Te zveze naj povzdignejo stanovsko zavest, skrbé za solidnost izdelkov, urejajo razmere med mojstri, pomočniki in vajenci, skrbé za revn in onemogle ude, nadzirajo strokovne šole, prirejajo strokovne tečaje in združujejo obrtnike v gospodarske zadrage. Ustanove naj se samostojne obrtne zbornice. Za prodajo obrtnih izdelkov naj si zadrage postavijo skladišča za surovine in izdelke. Konfekcije naj se strogo nadzorujejo, krošnjarstvo in potovalna skladišča naj se po možnosti odpravijo, delo po jetnišnicah uredi, izvrševanje več obrtov po enem podjetniku naj se zabrani, dežela naj podpira domače obrte: pečarje, lončarje, lesni obrt, čipkarstvo itd.; pouk v ljudskih šolah naj se ozira na domače obrtne razmere, ustanove naj se strokovne šole, uvedejo obrtna skladišča kot obvezna prva stanca v obrtnih stvareh. Država naj varuje domače obrte s primerno carino in s kreditnimi bankami; določi naj se po razmerah maksimalno število vajencev pri enem mojstru, žensko delo naj se omeji, otroško delo odpravi, uvede nedeljski počitek, država naj izda zakone za obrtna stanovanja in delavnice, obrtne zadrage naj določijo najmanjšo plačo v sporazumu z delavskimi pomočniškimi zbori. Pomočniki naj se strokovno izuče v svojem obrtu, na popotovanju naj se jim preskrbe primerna prenočišča, vzbuja naj se jim verska in stanovska zavest. Zadrage naj izdajejo pomočniške knjižice s spričevali in imeni mojstrov ter krajev, kjer so delali. Skrbi pa se naj tudi za versko in strokovno vzgojo vajencev, kateri naj se ne rabijo za hišna dela; snujejo naj se po potrebi rokodelska društva mojstrov, pomočnikov in učencev.

Po krajši debati, katere so se udeležili gospodje Rebek iz Celja, Hladnik in Povše, je bila resolucija vsprejeta.

G. Fr. Šubelj je nato poročal o resoluciji glede trgovskega stanu. Po nekaterih krajih propadajo trgovci vsled lahkomišelnosti in vsled prevelike konkurence. Vsled tega trpe upniki, pa tudi poštteni stanovski tovariši na svojem ugledu.

višega, odličnejšega), našega kmeta, od katerega vendar imamo svojo narodnost in svoj jezik, to, kar nas loči od sosedov in bi nam moralo biti sveto! Delajo li tako tudi Hrvati ali Srbi ali drugi Slovani? Je-li prvim izreka *brao*, *delao* tudi rovtarska, rustikalna, gorjanska? Zmerjajo li oni svoj narod, ki sam hrani pravi zaklad jezika, s 'kmetavsi, rovtarji, gorjani'? Ne, drugod tega ne delajo, to je le zopet iznajdba in zasluga naših elavcev, ki se sramujejo svojih očetov kmetov. Če je bil naš narod dosedaj rustikalen, kmetiški, tedaj je le dosledno, da je taka tudi njegova in naša, ki smo njegovi sinovi, izreka. Če pa kmeta odtrgate od grude, bojim se, da v današnji dobi le prehitro ne umre za nas in za slovanstvo; edina gruda ga še priklepa na svoj jezik, svobodno preseljevanje, katero ga le prelehkó zanese med tujce, pa mu odpira le pot v narodno smrt! In govor, ki ga govori naš kmet, se drzne imenovati Perušek 'pasje lajanje' in 'žabje kvakanje'! Res, lepi priimki, ki se jih morda poprimemo naši sovražniki, da nas bodo sramotili in blatili, češ, sami so svoj govor imenovali tako! Tako nepremišljeno pisarjenje moramo odločno zavriniti, ker takega zmerjanja ne zasluži nobeno naše narečje, tudi gorenjsko ne. Gorenjci pa naj se za lepi poklon primerno zahvalijo tankočutnemu kritiku za njegovo 'blaglasnost', katera mu vendar, kakor smo videli, nikakor ne podpira zahtevanega elanja.

Zagovorniki izreke 'čistega' *l-a* se sklicujejo dalje na to, da nas bodo drugi Slovani lože umeli, če govorimo na koncu besed in pred samoglasniki *l* 'čisto'. Tako piše Milčetić (O. c. 471): »Ako hoče Hrvat ili Srbin štokavac da uzrazumije Slovenca, treba da ovaj prihvati izgovor

onakav, kako ga predlaže prof. Perušek . . . Ako dakle Slovenci zabace ovaki neblaglasni izgovor (t. j. *u*, *o*), iziđi će njihov jezik ljepši i bliži hrvatskomu.« »Slovenka« piše, kakor poroča v Svojem »lepem članku« gospod K., da bi se z »izreko *u* oddaljili od bratskega jezika hrvatskega«. Hrvaški ali srbski *o* je nastal iz *o* in ta iz *u*, kakor smo že omenili; kako more torej kedo trditi, da je srednji *l* bliži glasu *o*, kakor glasu *u*, iz katerega se je *o* razvil, to je meni nedoumno, ker iz *l-a* nimamo ni *u* ni *o*, ampak samo iz *l-a*. Kako bo potem Hrvat ali Srb štokavec lože razumel človeka, ki govori *bral*, kakor tistega, ki govori *brau*, torej skoraj enako kakor on sam 'brao', to je meni — skrivnost! Jaz mislim mariveč, da tisti, ki je prej sam govoril *brau*, pozneje pa se v izrekanju navadil bolj zanemarjati stiskanje usten, bo vendar prej razumel to, kar je njegovemu izgovoru podobno in skoraj enako, kakor to, kar je popolnoma nenakovo. Srbu ali Hrvat štokavcu bo torej naš *brau* razumnejši, ker sam izreka *brao*. Čakavec Milčetić kajpada lože razume elavca, ker je elal od mladih let in se je okanja navadil šele v šolah. Tudi »Slovenka« je najbrž slišala le istrskega ali dalmatinskega čakavca, sicer bi ne mogla kaj takega trditi. Da kajkavci in čakavci pač lože razumejo elavce, priznam rad; tudi o večini današnjih Čehov se dá to trditi. Toda o štokavcih to ne velja in ne bo veljalo nikedar, dokler se ne dokaže, da je štokavski *o* (iz *o*) bliži srednjemu *l-a*, kakor slovenskemu *u* (*o*, *v*)! In kar ne velja o štokavcih, ne velja li to o polovici Bolgarov, ne velja li o Rusih, Poljakih in lužiskih Srbih, ki izgovarjajo ali *l* ali pa *o*, *v*, prav kakor mi? Da *l*

ne stoji bliže glasu *l* kakor glasu *u*, kakor mislijo naši elavci, za to imamo dovolj dokazov v raznih ruskih in poljskih slovnica. Škrabec jih je v »Cvetja z vertov sv. Frančiška« XVIII. letniku, 1. zv. nekaj naštel; dali bi se znatno pomnožiti, jaz hočem postaviti sem le eno tako spričevalo, ker je ravno za nas posebno podučno. Iván F. Hořaváckij piše v knjigi »Russkaja kniga dlja čtenija. Russisches Lesebuch, Wien 1860« v predgovoru na str. VII. tako:

»Die Aussprache dieses harten *l* ist ohnehin so schwierig, dass sie nur von Jugend auf angewöhnt werden kann. Ja selbst unter russischen und polnischen Kindern sind die Wenigsten, die es frischweg erlernen; die meisten müssen gewisse Phasen durchgehen, wobei dieses *l* wie *u* oder *v* lautet. Beim geringsten Fehler des Sprachorgans oder Vernachlässigung klebt lebenslänglich statt *l* dieses *u* oder *v* an; ja der ganze masurisch-polnische Stamm in Westgalizien spricht immer, selbst zwischen Vokalen *u* statt *l* aus¹⁾, während der kleinrussische und südslavische Stamm dasselbe, jedoch nur im Auslaute einiger Formen thut oder wenigstens andeutet. Es mögen demnach erwachsene Deutsche, Böhmen und Südslaven sich nicht die Mühe geben, diesen Laut rein auszusprechen; die Mühe wäre vergeblich; denn wenn es ihnen auch hie und da gelfänge, annäherungsweise das *l* auszusprechen, so laufen sie Gefahr, das *l* und *l* beständig und unbewusst zu verwechseln, und durch den sich gewöhlich hinzugesellenden Eigendünkel, dass man sie richtig ausspricht, sich lächerlich zu machen. Der einzige Rath, den wir geben können, ist, es den russischen und polnischen Kindern nachzumachen und das harte *l* stets wie *u* oder *v* auszusprechen; dadurch kommen sie dem wahren Laute am nächsten und natürlichsten, gewöhnen sich denselben scharf von dem weichen *l* zu markiren, und können es hierin bis zur täuschenden Reinheit bringen, wie wir dies bei russisch und polnisch lernenden Deutschen nicht selten wahrgenommen haben.«

¹⁾ Kakor pri nas Gorenjci in Korošci.

Treba je torej, da se taki nedostatki odpravijo in nepoštena konkurenca kaznuje. V tem oziru morajo posredovati trgovske zbornice. Poštena konkurenca je v prid kupujočega občinstva, nepoštena pa v škodo trgovcem in ljudstvu. Kdor hoče trgovati, mora imeti spridevalo vsposobnosti in dokaz primernega kapitala. Država, dežele ali občine naj bi poskrbele za potrebne trgovske šole ali vsaj trgovske tečaje za strokovno izobrazbo trgovcev. Agenti naj bi ne smeli biti v zvezi z zasebniki, še manj pa sami prodajati blago. Komisijonarji naj bi ne smeli prodajati blaga na svoj račun. Krošnjarija naj se vsaj po večjih krajih omeji, da ne bode delala škode stalnim trgovcem. Pri konzulatih in poslanstvih naj se nastavi izobraženi strokovnjaki, da obhujajo naravnost s trgovskimi zadrugami. Mali trgovci naj bi imeli iste ugodnosti glede tarifov, kakor veliki. V vseh večjih mestih naj bi se sestavila trgovska svetovladstva. Država in dežela naj bi podpirala trgovske zbornice, da poskrbe za potrebne kreditne zavode. Konsumne zadruge pa naj se ustanavljajo le tam, kjer bi bile revnejšemu ljudstvu v resnično pomoč. Kjer so pošteni trgovci, takega društva ni treba, ker poštena konkurenca sama tlači cene. Konsumna društva so umestna v krajih, kjer delodajalci delavce svoje izkoriščajo. Vedno pa je treba previdnosti in vprašati za svet izkušene može. Dotična resolucija je bila vsprejeta.

Konečno utemeljuje g. J. Gostinčar resolucijo glede delavskega stanu, rekoč:

Država je dolžna z zakoni in po upravi braniti pošteno delo in je organizovati, da vsakemu delavcu zagotovi njegovemu delu primerno pravično plačo. Otroško delo po tvornicah naj se odpravi, žensko delo primerno omeji, ponočno delo le tam dovoli, kjer se iz tehničnih vzrokov ne more pretrgati, ženskam pa bodi nočno delo prepovedano, ob nedeljah in praznikih mora vsako delo počivati, počitek trajaj 36 ur; uvede naj se najvišja neprestopna delavna doba, in sicer pri rudo- in premogokopih osemurni delavni čas, pri obrtnih, rokodelstvu in trgovstvu deseturna delavna doba. Zakonito naj se delavci varujejo, ki po svoji volji in vesti izvršujejo razne mandate; uvedejo naj se razsodišča iz delavcev in delodajalcev; skrbí naj se za zdrava stanovanja, v to svrhu ustanovljena društva podpiraj država in dežela. Plača bodi primerno urejena; akordno delo naj se odpravi, kjer je nevarno. Strogo naj se nadzorujejo podjetja glede na varnost življenja in zdravja; zato naj se pomnoži obrtno nadzorstvo, obrtnim nadzornikom naj se pridele tudi delavci, katere naj odškoduje država. Za rudo- in premogokope naj se ustanovi stalni rudniški nadzorstveni odbor. Po večjih mestih naj se uvedo brezplačne posredovalnice za delo. Prepove naj se »struka«.

Oglasi se k besedi g. Urbar, ki želi strogo izvrševanje nedeljskega počitka. Resolucija je bila soglasno vsprejeta. Nato ob 1/5. uri predsednik Povše zaključi zborovanje soc. odseka.

Komers „Danice“.

Drugi slov. kat. shod se je sinoči zaključil s komerzom slov. kat. akad. društva »Danica«. V dvoranah starega streljšča udeležilo se je komersa okoli 500 oseb. »Danica«, ki je zasvetila po prvem kat. shodu, počastili so s svojo navzočnostjo Nj. eminence kardinal dr. Missia, presv. knezoškofa dr. Napotnik in dr. Jeglič, več bivših drž. in dež. poslancev, lep venec krščanskega ženstva in mnogo drugih odličnjakov.

Komers je bil veselijajen ter so gostje v družbi zavednega kat. akad. dijaštva preživeli par nepozabnih ur. Njegovi eminenci Missiji in knezoškofoma je občinstvo prirejalo viharne ovacije. Pri vstopu pozdravila ju je cesarska pesem.

Z »Naprej zastave slave«, katero je zavrnila neumorna novomeška godba, otvoril se je banket. Predsednik »Danice« stud. phil. Remeč pozdravil je imenom »Danice« udeležence, v prvi vrsti navzoče cerkvene kneze, brate Čeha in Hrvat. Povdarjal je, da so slovenski katol. akademiki

z utripajočim srcem pričakovali, kaj bo pri nesel II. kat. shod. Resolucije kažejo, da shod obeta lepih in koristnih sadov slovenskemu narodu. Vzdignil je čašo na čest udeležencem z zagotovilo, da bodo slov. katol. akademiki ohranili si spomin na ta večer skozi celo svoje življenje. Bučni klici »Živio Danica!« so zagromeli po dvorani.

Dr. Šusteršič se je spominjal 90letnega starčka na prestolu sv. Petra, sv. očeta, ki nima na razpolago ne vojske, ne topov, a ima na razpolago 250 mil. vernih, zvestih katoliških src. Če tudi smo mal narod, vendar zavzemamo časten prostor v tem številu. Slava sv. očetu, slava veleumu na sv. Petra prestolu. Občinstvo je govor stoji poslušalo in z nepopisnim navdušenjem pridružilo se klicu predsednika »Katol. polit. društva«.

Preč. g. gen. vikarij Flis je naglašal, da se otroci spominjajo svojih starišev, kadar so kako stvar sredno izvršili. Spominjamo se očeta Avstrijcev, cesarja, ki se more vedno zanašati na zvestobo svojih otrok. Tudi ta govor so udeleženci stoji poslušali ter krepko zapeli cesarsko pesem.

Vodja g. Povše je povdarjal, da je vrhunec sijaja dosegel drugi kat. shod z dohodom Nj. eminence kardinala dr. Missie. (Občinstvo vstane in gromovito pozdravlja kardinala.) Redek je kat. shod, da ga poseti član sv. kolegija. Tembolj smo počaščeni mi, da nas je posetil član sv. kolegija in da je ta član sin slovenske matere. (Ponovljene ovacije kardinalu). Iz srca vseh katol. govorim, ako izražam Nj. eminenci zahvalo, da je prihitel mej nas in tako zopet kljub vsem zaprekam pokazal ljubezen vernemu slovenskemu ljudstvu. Imenom »Danice«, katere častni član je govornik, obljubljuje govornik Nj. eminenci, da hoče »Danica« posvetiti tudi nadalje svoje moči Bogu v čast, domovini v rast! Bog živi Nj. eminenco! Ovacija, katero so udeleženci priredili svojemu ljubljenski visokemu cerkvenemu dostojanstveniku, je nepopisna. Nj. eminence se je prepričal, da udanost Njemu ostane mej nami neomajna.

G. sodni svetnik Vencajz se je spominjal obletnice škofovanja knezoškofa dr. Jegliča ter mu je mej hrupnim odobravanjem napil.

G. dr. Pavletič je povdarjal, da se marsikedar kaže, kakor da bi kaka ideja zamrla, a se nakrat zopet oživi z novo silo. Tudi ideja katoliška, katero nam je dal Jezus Kristus, se v novo poživlja mej nami, ta sveta ideja bode zmagala. Časih v strahu pogledamo okoli sebe, koliko je za nami somišljenikov — danes pa je dokazal II. sl. kat. shod, da nismo osamljeni, da imamo za seboj mogočno četo krščanskih mož. Nazdravil je Čehom in Hrvat. (Burno odobravanje.)

Knezoškof dr. Jeglič je govoril o katoliški zavesti mej hrvatsko inteligenco ter nazdravil na shodu navzoči slovenski inteligenci, ki nevstrašeno v današnjih težavnih časih izpoveduje vero v Boga ter se ne boji zaničevanja in zasramovanja.

Po govoru knezoškofa dr. Jegliča se je zaključil oficijelni del komersa, ter je nadaljnje vodstvo komersa prevzel dr. Jančič, ki je povdarjal, da so simpatije, katere se kažejo do »Danice« na današnjem shodu, najlepše zadoščenje »Danicarjem« za vsa sramotjenja »Danica« ostane ognjišče krščanske mislečih dijakov, ki hočejo, da stopijo v življenje ne samo kot advokati, doktorji, ampak tudi kot tolažniki slovenskega naroda. Širimo katoliško vedo, »Danica« ostani zvesta zaščitnica močnatosti »Danice« so se priredile velikanske ovacije. Občinstvo je pozdravljalo krščansko misleče dijake s »Slava Danici«!

Vseučiliški profesor g. dr. Tumpach nazdravil je voditeljem socijalnega gibanja mej Slovenci, dr. Kreku in dr. Pavlici, jurist g. Sinkovec je nazdravljaval krščanskemu ženstvu, rekoč, da spada ženstvo v naš tabor, ako je res, da le krščanstvo zna ceniti ženstvo, da mu le krščanstvo daje pravo veljavo. Treba pa je, da se ženski spol tudi zaveda krščanstva, ker ni dovolj, da krščanstvo daje človeku veljavo, ampak človek mora tudi v dejanju pokazati to kr-

ščanstvo. Izrekel je zahvalo krščanskemu ženstvu za obilo udeležbo in končal: »Na zdravje krščanskemu ženstvu!« (Živahno odobravanje.)

G. dr. Lampe je izrekel pohvalo za vednosti »Danicarjev« ter dostavil, da je dobila »Danica« na katoliškem shodu in pri komersu čast, za katero se zaman poteguje »napredno« dijaštvo.

Prelepo je govorila zastopnica ženstva in krščanskimislečih učiteljic, povdarjajoč, da je bilo ženstvo na katoliškem shodu častno upoštevano. Krščansko ženstvo pač ni manj upoštevano, nego ono ženstvo, ki ne prisega na katoliško idejo. Slabe so naše moči, a krepko držimo zastavo milega Izveličarja v zavesti, da se Bog čisto poslužuje najslabotnejšega sredstva v dosegu velikih smotrov. Z dejanjem je pokazal to, ko se je poslužil prečiste Device Marije za sredstvo našega odrešenja. (Burno odobravanje.)

Slediti hočemo za zvezdami stalnicami, dati hočemo čast katoliškemu prepričanju, ne pa nikdar slediti raztresenim kometom, ki poti ne vedo. Zvezdam stalnicam bomo sledile katoliške učiteljice po vzoru Slomškove: »Vse za vero, dom cesarja!« Govor je očaral občinstvo in gromoviti pozdravi so obsuli govornico.

Imenom kršč. meščanstva je g. Karol Pollak pozdravil »Danico«, g. Rozman se je spominjal znanega nasprotnega očitanja, da so udeleženci kat. shoda prišli v Ljubljano po češplje. Doslej nismo vedeli, da je Ljubljana zaslovela po češpljah. (Veselosť.) Mi tudi vzamemo češplje in ono, kar je na njih dobrega, koščice pa prepuščamo drugim. (Burna veselost.) V Ljubljani smo se čutili domače. Videli smo tudi, da je v nekem oziru mej Ljubljano in Celovcem malo razlike. (Hrupno odobravanje.) Tisti ljudje, katere smo spoznali v Celovcu dne 22. avg. 1899. so jednaki v Celovcu in tukaj. Menili smo zato, da smo v domačem zraku. Govornik je želel, naj se načrt delovanja, odobren na kat. shodu, ne pozabi, ampak da ga vsega oživotvorimo. Slava vsem tistim, ki so delali za II. slov. kat. shod! — Ob slovesu zaključimo »da srce zvesto kakor zdaj, ostalo bode vekomaj«.

Imenom kršč. soc. delavstva je govoril delavski tajnik Gostinčar. Krščanstvo je tista sila, ki dela značaje. Tej krščanski ideji, v kateri naj se združijo vsi stanovi, »Slava!«

Dr. Šusteršič je povedal o prizoru, ki se je zgodil pred zborovalnim prostorom. Prišla sta mimo dva liberalca. Prvi liberalcec je dejal: »Na zdaj pa zmagaj, če moreš«, (Splošna veselost) drugi pa je povsíl glavo in zamrmal: »Saj sem zmiraj rekel!« (Smeh.) Iz tega faktuma sklepam, da bo morda liberalce vsaj nekoliko pamet srečala in da bodo sami uvideli, koliko prav za prav oni pomenijo na Slovenskem. Samega sebe spoznati, je lepa čednost. Ako liberalci dobe to čednost, potem spoznajo, da so velika ničla (Ploskanje.) Kar je v naših močeh, jim bomo do te zavesti pomagali. (Klici »Bomo!«) Vsak naših korakov, vsaka naših priredb vzbudi pri liberalcih steklost. Ko so se pošteno stekli, upijejo: »Kje je pa ljubezen« (Smeh.) Ob tem njihovem upitju spominjam se na janičarje, ki so kristijanom dejali »Ne boj se, brate«, pa so jim rezali glave. Ljubezen čisto zahteva od očeta, da vzame šibo in svoje poredne otroke kaznuje. Tako naj vzame v roke slovensko ljudstvo palico in naj s palico pozdravi svoje poredne otroke. Iz same gole ljubezni, da se bodo liberalci pobojšali. V to ime vzdigujem čašo in kličem »Živio liberalci!« (Dolgotrajno odobravanje.)

V imenu »Katol. Listov« v Pragi je urednik Žundalek v le. em slovenskem jeziku pozdravil zbrano občinstvo.

Dolgo časa so ostali udeležniki skupaj v prijateljskih pogovorih in zavesti, da je »Danica«, sveta zvezda slovenski inteligenci, častno zaključila II. slov. kat. shod. Novomeška godba je razveseljevala goste s slovanskimi skladbami, a ko se je približala ura slovesa, tedaj so zagromeli v slovo zvoki »Hej Slovani!«

Politični pregled.

V Ljubljani, 13. septembra.

Razpis državnozbornskih volitev.

Tekom včerajšnjega dne so bili v nekaterih kronovinah že objavljeni volitveni razpisi za splošno državno-zbornske volitve. Dosedaj so izšli razpisi za Gorenjo-Avstrijo, Moravsko, Solnograško, in Štajersko. V vseh teh kronovinah se vrše volitve v dobi od 3. do 15. januarja 1901. V Gorenji-Avstriji so določeni sledeči termini: za splošno skupino 3. januar, za kmečko 8., za mesta in trge 11., za trgovinsko zbornico 14., in veleposestvo 15. jan. — Na Moravskem se vrše volitve v splošni skupini 3., v kmečki 8., v skupini mest in trgov 10., v trgovinskih zbornicah 11., in v veleposestvu 12. januarja. — Na Solnograškem voli splošna skupina 3., kmečka 9., mestna skupina ter obrtna zbornica 11 in veleposestvo 15. jan. — Na Štajerskem so razpisane volitve za splošno skupino 3., za kmečko 8., mesta in trge 11., trgovinski zbornici 14. in veleposestvo 15. januarja. — Za Kranjsko, koder se završe volitve že do 21. decembra, oklic še ni zagledal belega dné. — Prvotne volitve v zgoraj navedenih kronovinah se vrše že v decembru in bodo dotične razpise objavili posamni županski uradi.

O razpustu avstrijskega državnega zbora pišejo obširneje razprave tudi zunanji listi, ki se pa večinoma strinjajo s tem, kar smo povedali prve dni po razpustu. »Köln. Volksztg.« piše mej drugim: Koerberjevo ministerstvo je kot izvršilni organ krone razpustilo poslansko zbornico, ker ni bilo prav nikake nade več, drugih, z besedilom zakona ne povsem strinjajočih se sredstev pa krona ni dopustila uporabiti v ali proti zbornici. V zbornici sedaj zastopane stranke bodo po novih volitvah primeroma v svoji prejšnji moči zastopane v zbornici. Jedina prememba, ki jo je možno napovedati že sedaj, bo obstajala v tem, da se pomnože narodni radikalni elementi na češki in nemški strani. Obe radikalni stranki bota vodili srdit boj in po našem mnenju, piše list dalje, voditelj poljskega kluba grof Dzieduszycki, ni pretiraval, ko je izjavil, da v novem parlamentu niti ne bo mogoče izvoliti predsednika, kamoli da bi se pričelo s pravim pozitivnim delom. V precejšnji nevarnosti sta vsled razpusta posebno dve stranki, in sicer poljski klub ter nemškoliberalna skupina. Poljski klub bo moral biti zelo vroč boj, ker se postavi v boj proti sedaj vladajoči konservativni stranki koalicijski liberalnih, demokratskih in socialističnih elementov, na deželi pa dobivata vedno več tal poljska ljudska ter Stojalovskega stranka. Dosedanji poljski klub bo vsekako zelo oslabljen prišel v novo zbornico, kar bo pa zelo neugodno vplivalo na sostavo vladne večine. — Konečno bo morala tudi nemška ljudska stranka napeti vse sile, da si ohrani doseženo moč. Iz tega se da sklepati, da si pridobi Koerber z novimi volitvami pač lepo število novih nasprotnikov, a ne jednega samega prijatelja. Dandanes je že ves svet jedin v tem, da razpust zbornice in razpis volitev po starem volivnem načinu le poostri nasprotja v zbornici in torej pokopana parlamentarna kriza v novi zbornici znatno poostrena vstane k novemu življenju. Da pa se je Koerber vključ temu oprijel tega sredstva, je pač dokaz, da se ni pečal z nobenim drugim načrtom, ker je bržkone dospel do prepričanja, da bo taka naloga poverjena povse drugemu kabinetu kakor je sedanj.

Izjava štajerskih krščanskih socialistov glede novih volitev. Na gorenjem Štajerskem sta se vršila minula dva dneva številno obiskana krščansko-socialna shoda, na katerih je mej drugimi govoril tudi poslanec Axmann. Na njegov predlog je bila sprejeta naslednja resolucija: Razpust državnega zbora smatrajo zborovalci za neobhodno potrebo in kot zadnji ustavni poskus za ohranjenje parlamentarnega reda, da se vendar že prične z rešilnim delom v socialnem oziru. Shod se izreka za izvedbo novih volitev na podlagi splošne, jednake in direktne volilne pravice. Eventualni oktroi

poslovnega reda, ki naj bi onemogočil obstrukcijo, smatra shod za naravnost potreben, da se konečno more pričeti z reševanjem številnih važnih nalog in se vsaj v zadnjem hipu prepreči popolno ubožanje ljudstva. Konečno izrekajo zborovalci krščanske socialni stranki popolno zaupanje.

Proti dvoboju, oziroma v zadevi Taci-Ledohovski, oglasil se je tudi prvi poljski list krakovski „Czas“. List pozivlja na odločno akcijo proti prisilnemu dvoboju, ter zahteva definitivno rabsodbo drž. sodišča, ki naj dokaže, ali je res kaznjivo, ako kdo iz spoštovanja do božjih in državnih zakonov ne vsprejme napovedanega dvoboja. Dalje zahteva list odločne, velike parlamentarne akcije, ki naj pozove vlado, da se izjavi, ali je pripoznavanje krščanskih načel res tolika ovira, da ni moči dospeti do častnika ali obdržati častniškega značaja. Morda bo ta klic vendar le izval, česar težko pričakuje vse avstrijsko kat. česalstvo.

Odstop Waldeck-Rousseau-ovega ministerstva? Francoski ministerski predsednik Waldeck-Rousseau hoče podati ostavko celega svojega kabineta. Sedaj se namreč bliža konec pariške razstave, ki pa ne bo zadovoljila vseh francoskih elementov, posebno pa ne vsled tega, ker ruski car ne pride na razstavo. Seveda skuša vlada že sedaj odstraniti vsak sum, češ da je ona zakrivila odpoved določenega prihoda ruskega carja v Francijo, in pravi, da je vsemu temu kriv le ruski poslanik v Parizu, knez Uru-sow, ki simpatizuje z nacionalcii in je nasprotnik sedanje vlade. Ta poslanik je baje pri carju očrnil delovanje francoske vlade in rekel, da Francija ni več sposobna za zvezo z Rusijo, ako pojde v tem tiru dalje. Konečno je pa neki carju naravnost svetoval, naj ne hodi v državo, kjer vladajo socialisti. — To je seveda vse izmišljeno, akoravno bi poslanik v resnici ne mogel drugače poročati. Vlada se skuša oprati pred javnostjo, kar pa bržkone ne pojde.

Mejnarodna armada v Kini, ki jej bo poveljeval novi vrhovni poveljnik grof Waldersee, ki koncem tega meseca dospé na svoje mesto, bo približno sestavljena iz sledečih močij: Rusija ima 44.000 mož s 148 topovi, Japonci 23.000 in 54 topov, Nemci 14.000 mož (v petih tednih jih dospe še 7.000) in 44 topov, Francija 16.480 mož in 44 topov, Anglija 6.000 mož z 18 topovi, Amerika 2900 mož in 6 topov, Italija pa okroglo 900 mož z desetimi topovi. Avstrijski pomočni oddelek tu niti ni omenjen, ker je sedaj večinoma le na ladiji, le nekaj mož je pri poslaništvu v Pekinu. Navedene številke se pa seveda še lahko premene, ker je na potu nekaj novih oddelkov. Vprašanje je le, bode li Waldersee poveljeval vsem navedenim četam, ali pa se najmočnejša ruska armada sploh ne pokori nobenemu zunanjemu poveljstvu. Predno dospe Waldersee na svoje pravo mesto, bo morda to akutno vprašanje vendarle dospelo do definitivne rešitve.

Anglija in transvalške pogodbe Pod tem naslovom objavlja neko uradno angleško poročilo korake, ki jih namerava storiti z ozirom na pogodbe in dogovore, ki jih je sklenila transvalška oziroma oranjska vlada. Angleška vlada bode preskusila vse obstoječe pogodbe, li še obstoje v veljavi, ali ako so nepostavno sklenjene in protizakonito obstoje, ali ako škodujejo javnim interesom. Ta vladna namera bo kruto zadelo ne samo Bure, marveč tudi razne evropske podjetnike in sploh naselnike. O tem, kaj škodi ali ne škodi javnemu interesu, bodo namreč odločevali sami Angleži in bodo torej proglasili bržkone neveljavni vse pogodbe, ki sta jih sklenili prejšnji vladi. To pa seveda nasprotuje obstoječim načelom in je upati, da bodo evropske velesile vsaj tu posredovale, tem bolj, ker so poleg Burov v nevarnosti tudi povsod merodajni kapitalisti.

Cerkveni letopis.

Tretja škofijska sinoda lavantska. (III)

Da spolnim svojo dano besedo, Vam ob kratkem navedem naslove glavnih določb (konstitucij), ki so se sklenile na tej škofijski sinodi.

I. Gledé vere in krščanskega nauka: 1. Kako je treba besedo božjo

oznanovati; 2. katere verske in katere dejanske resnice naj bi se vsako leto z lece prečitale, da bi verniki bolje poznali svoje dolžnosti; 3. kako se naj bi novi katekizem razlagal; 4. da naj bi se tudi listi (poleg sv. evangelija) brali; 5. kako sv. Cerkev ne dela razločka med narodi; 6. o socialnem vprašanji, oziroma: kaj vse je storila sveta katoliška Cerkev v lavantski škofiji; 7. o raznih zmotah naših dnij itd.

II. Gledé službe božje: 1. O svetih obredih sploh; 2. o sv. birmi; 3. o zakramentu sv. pokore; 4. o sv. poslednjem olju; 5. o zakramentu sv. zakona; 6. o zakramentalijah; 7. o cerkvenih stavbah; 8. o grobiščih ali pokopališčih.

III. Gledé krščanskega življenja: 1.—3. O treh semeniščih (maiori, minori et seminario scientiarum); 4. o razmerah med župnikom in župljani; 5. o ubožcih; 6. kako že otroke v šoli učiti krščanskega nauka in kako ravnati, da se zabranijo pogubonosni prepri med cerkvijo in med svetovno oblastjo; 7. o lastnostih kandidatov za razna poslaniška mesta itd.

IV. Gledé cerkvene vlade: 1. Kanonične vizitacije; 2. pravice in dolžnosti župnikov; 3. pravice in dolžnosti kapelanov; 4. kako „pastirske shode“ poživiti; 5. red, kojega se je držati pri očitni službi božji po vsej škofiji; 6. cerkvena sodišča; 7. v škofiji običajne pristojbine; 8. kako upravljati cerkveno imetje itd.

Gotovo prav raznovrstna in jako zanimiva vprašanja, a ta še niso vsa. Razpravljalo se je tudi: O cerkvenih sedežih; o orgljavcih, o cerkvenikih in o strežnikih cerkvenih; o cerkvenem petji; o župnijskih izpiti; o velikem vplivu, kojega ima globoko znanje krščanskega modroslovja na vse druge vede; kakšen sad da je obrodila zadnja sinoda (leta 1896.) in kako da sploh vežejo sinodni sklepi duhovščino in vernike.

* * *

Kakor sem Vam že poročal, so se takoj pri prvem splošnem zboru bili sklenili izrazi globoke udanosti naše sinode do svetega očeta, do presvitlega cesarja in do novega kneza in nadškofa v Solnogradu.

Danes Vam še podajem besedilo one brzojavke, ki se je v jutro dne 4. septembra bila odposlala v Rim, zraven pa Vam pošljem tudi prekrasni odgovor, ki je od tam bil došel že na večer 5. septembra.

Naš poklon se je glasil tako-le:

Summo Pontifici Leoni XIII.

Romae, Vaticano.

Episcopus Lavantinus, tertium celebrans synodum dioecesanam, in qua ducenti et septem sacerdotes in Domino congregati sunt, constitutiones Sanctitatis vestrae per statuta dioecesana in praxim deducunt, una cum Clero suo manifestat affectus profundae venerationis et exactae obedientiae erga infalibilem Cathedram Romanam. Humillime ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus implorat benedictionem apostolicam.

† Michael

Episcopus Lavantinus.

Odgovor se pa glasi doslovno tako-le:

Monsignor Michele Napotnik, vescovo di Lavant, Marburg (Styria), Austria.

Beatissimus Pater libentissime intellexit: Te tertiam dioecesanam Synodum convocasse, devotionis et amoris sensus, quos exproptisisti, grato animo accepit, apostolicam benedictionem Tibi et singulis sacerdotibus untecum congregatis, peramanter impertitur.

Card. Rampolla.

Bog ohrani sv. Očeta papeža Leona XIII. in ne daj jih v roke njihovih sovražnikov! S tem vzdihljajem, ki se je vsem oč. sinodalcem izvil iz srca, ko se je bil prečital papežev telegram, sklenem svoje poročilo o tej III. naši sinodi.

Dopisi.

Ljutomer 9. sept. 1900. (Slomšekova slavnost.) Kdo je mar? Taka glava korenina je slovenski oratar! Te besede iz veličastne pesmi Koseskega vsiljujejo se nam pred vsem, predno Vam hočemo opisati našo Slomšekovo slavnost v Ljutomeru na male maše dan. Kajti naši vrli kmetje iz murskih poljan in pa tudi iz dravskih gričev pripomogli so naši slavnosti do nepričakovano velicega vspeha. Za naš trud — hvala Bogu — velika žetev!

Od prvega slovenskega tabora sem, ki se je pred več kot 30 leti vršil pri nas in sicer na istem mestu, ne pomnimo druge slavnosti, ki bi se vršila s takim navdušenjem in vsestransko vdeležbo, kot Slomšekova.

Prvikrat smo gledali v Ljutomeru čile „Sokole“ iz Celja, ki so na našo prošnjo drage volje prišli v naš oddaljeni kraj, da z nami proslavimo velikana Slomškega. Nepopisno navdušenje zavladalo je na Kamenščaku, koder se je Sokol peljal iz Ormoža, ko je zagrmel prvi strel. Prvi bratski pozdrav vršil se je na Kamenščaku, kamor so prihтели cezanjovski gasilci in naši murski fantje na konjih v slikoviti narodni noši.

Med streljanjem topičev ter s hardečko godbo, ki so jo gasilci iz Hardeka imeli seboj, gibala se je truma ljudij po Kamenščaku proti Ljutomeru.

V Ljutomeru smo že komaj in komaj pričakovali naše ljube goste. Nepregledne množice ljudstva so stale po trgu. Cela zveza požarnih bram, pevci korporativno, „Strelci“ iz Vržeja so delali špalir. Prvi strel od g. Fickota na Kamenščaku nam je naznanil, da so Sokoli tukaj. Takoj na to je bil častni vsprejem.

G. Rajh s svojim adjutantom, oba na konjih — pozdravi v imenu zveze gasilnih društev došle goste. Bilo je požarnikov ravno 300. Na to so obsipale naše ljube deklice Sokole s cveticami na prostoru vsprejema.

Otvoril je spreved k Vaupotiču g. Jožko Rajh s svojimi konjeniki, za njimi godba, Sokol, Strelci, gasilna društva, pevci in ljudstva kakor listja in trave. Med potom je deževalo cvetic iz oken narodnih hiš, kjer so plapolale tudi cesarske in slovenske zastave.

Nekateri nemškutarji zaprli so okna, pa lahko jim z mirno vestjo povemo, da je tudi v njih sobah odmevalo od samih „živio klice, ker naš glas prodril je gotovo tudi skoz šaluzije, za katerimi so tičali vendar radovedni nemškutarji.

Naj še omenimo, da so svirale 3 godbe med potom.

Prvi „heil“ so sprejeli Sokoli od c. kr. davčnega adjunkta Planinca, ki je stal z učiteljem Vollerjem in drugimi enakimi junaki pred gostilno Schramel.

Pa ni vredno na tem mestu o tej zadevi govoriti, ker bomo na drugi način Dullerjeve uradnike si še privoščili.

Pri g. Vaupotiču je bil skupen obed in ko smo se malo okrepčali, začel se je pravi program. Korakali smo v „Sršenov log.“ Vrsta ljudi, da ni bilo ni konca ni kraja. In ko pridemo v Log, čakala nas je že nebrojna množica. Sokoli so sicer morali iti v log brez svoje zastave, kajti naše glavarstvo je isto konfisciralo. O tej zadevi bode se še marsikaj črnila porabilo, torej pustimo za danes to stvar. Naj še tudi omenim, da je bilo kakih 30 orožnikov od vseh vetrov v Ljutomeru, pa imeli so dolg čas, dela nobenega.

V prekrasnem Sršenovem logu, ki je bil okrašen s slovenskimi trobojnicami in kjer je bila cela vrsta šotorov, je bilo ljudstva, kakor morja. Vse je bilo nervozno navdušeno.

O programu veliko pisati je skoraj odveč. Zagotovimo pa vam, da se je vršil izvanredno veličastno. Vsa čast našemu gosposdu slavnostnemu govorniku. Vsa čast našim pevcem, posebno kapelniku g. Zacherlu. Tako preciznega petja že dolgo časa nismo slišali. Tudi andrašovska godba, ki je spremljala „Kdo je mar“, je bila izvrstna. Ne smemo pa pozabiti tudi mešanega pevskega zbora, ki se je odlikoval; pa saj ni drugače mogoče, kjer imamo dobre moči.

In sedaj telovadba celjskega „Sokola.“ Ko se je dalo znamenje za to točko, drlo je ljudstvo skupaj in človek je bil v nevarnosti, da mu stisnejo v tej gneči še kako rebro. Telovadilo se je junaško in ljudje so vsako točko z gromovitimi „Živio“ pozdravljali, posebno pa govor g. dr. Karlovškega.

Za tem se je začela prosta zabava. Dva naša narodna gostilničarja, gg. Sršen in g. Vaupotič, prevzela sta to skrb in spodobi se, da se njima izreče za to skrb, za dobro vino in jedila zahvala.

Tudi naš narodni trafikant in trgovec g. Vršič je skrbel, da nismo bili brez smodk in cigaret.

Kaj pa še le naše narodne dame! V posebnih šotorih so prodajale buteljke „Jeruzalemca“, „Stremca“, „Pikrarja“, in še druge vrste dobre kapljice poleg jedil. Tudi kuhinja za črno kavo je bila pripravljena. In tako so nam tekale ure med sviranjem treh godb, med petjem in med govori, da je postala noč in že pozna noč! Nihče ni hotel iti domov. Posameznosti še pozneje, samo eno še mi dovolite, da izrekamo vsem, ki so k tej slavnosti pripomogli, pristrčno zahvalo. Živel!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 13. septembra.

Zahvala sv. očeta. Iz Rima je sinodi došla nastopna brzojavka, ki se je na komersu „Danice“ prečitala mej velikim navdušenjem: Sv. oče je izraze udanosti na katol. shodu v Ljubljani vsprejel hvaležnim srcem in posebnim veseljem podelil svoj blagoslov. Kardinal Rampolla.

Brzojavnih pozdravov II. slov. kat. shodu je došlo 275 iz raznih krajev. Več odličnih oseb je tudi pismeno pozdravilo shod, želeč mu najboljših uspehov. Vse brzojavke objavimo v prihodnjih številkah.

Vdeležba na katoliškem shodu. Pripravljalni odbor za II. slov. kat. shod je oddal do predzadnjega dne 3800, do večeraj opoldne pa skupno nad 4000 vstopnic.

Nevarno je zbolel veleč. g. kanonik dr. Fr. Lampe. Priporočamo ga v molitev.

Shod v Kranjski gori bo prihodnjo nedeljo dne 16. t. m. ob 3. uri pop. pri Vrbaniju. Govoril bode bivši drž. poslanec dr. I. Krek.

Kršč. soc. strokovno društvo papirnih delavcev v Vevčah je dobilo potom deželnega predsedstva zahvalo Njega veličanstva cesarja za čestitko ob 70 letnici.

Pri Slomšekovi slavnosti v Ljutomeru so se posebno odlikovali z izzivanjem poleg davčnega adjunkta Planinca, dežel. uradnika Pirštingerja in učitelja Vollerja še trgovec Maks Hönigmann in klepar Ludvik Mayer. Posebno grdo pa je bilo videti, kako sta žena in starikava hčer češkega ravnatelja Sponda kakor besni furiji psovali na Slovence. Notar Turn pa se je smešil s tem, da je bežal po hišah agitiral, naj bi okna pozaprl med sprevedom, ali gospod grof so nekaj izvedeli, kar se jim ni dopadlo.

Fantazija izključenega žurnalista. „Narod“ nima nobenega poročevalca s katoliškega shoda, dasi so oni elementi, ki so demonstrirali proti dinastični manifestaciji v terek, se zelo trudili, da bi udrli na zborovalni prostor. Sedaj si pa kar izmišljuje, kako neki da je bilo na shodu, in laže, kar se dá. Le nekaj pribijmo! „Ves shod se vrši v znamenju najbesnejšega ščuvanja“, piše „Narod“. „Posebno se je odlikoval Koblar! Hujska se proti vsemu, celo proti sodnikom in v cesarjevemu imenu izrečenim rabsodbam.“ Najlepše pa je to, kar „Narod“ pravi pod naslovom: „Moč katoliškega shoda.“ „Preprost, dobrodušen možiček, posestnik nekje na Gorenjskem, je prišel tudi na katoliški shod in je danes zjutraj presenečen poslušal, kako se je na njem zabavljalo čez banko „Slavijo.“ Seve mož dotičnemu otrobovezcu ni verjel niti najmanjše besedice, kajti po zaključenem zborovanju je prišel mož naravnost v banko „Slavijo“, kjer je ponovil svoje zavarovanje za nadaljnih 10 let in plačal zavarovalnino za leto dnij naprej. Res, čudna so pota Gospodova!“ Tako Malovrh! Sedaj pa strmite, „Narodova“ inteligenca! Najprej omenjamo, da se na celem zborovanju o „Slaviji“ niti govorilo ni. Malovrh ima v rokah samo program shoda, in iz tega si izmišljuje, kaj neki se je govorilo. Zgodilo se je pa, da govor o zavarovanju v sredo zjutraj ni prišel na vrsto, ampak še-le popoldne o polu štirih, dasi je na programu že zjutraj. „Narodov“ žurnalista tega seveda ni vedel, in si je izmisli „nekega“ posestnika, ki ga je baje ta govor že v sredo zjutraj presenetil! To zborovanje se je končalo še le o pol 8. uri. „Narod“ pa, ki to pripoveduje, je izšel že ob pol 6. uri! Da imenuje „Narod“ gospoda Podgorca otro-

bovezca, pa najbrže omenjenega govornika prav nič ne žali. Mislimo, da smo s tem dovolj osvetlili, koliko je vredno vse, kar „Narod“ piše o katoliškem shodu.

Nemško slavlje. Iz Celovca dne 12. septembra. Minula praznika je bil tukaj koroški „Sängerbundesfest.“ Kakor vse svoje slavnosti, so uporabljali naši ljubeznjivi nasprotniki tudi to v politične demonstracije. Tokrat so, vsaj po besedilu tukajšnjega nemško-nacionalnega glasila, zlasti podpirali in utrjevali slovečo nemško „gemeinbürgschaft.“ Mesto je bilo za vsprejem gostov primerno ozaljšano, — sevé so bile na prvem mestu zopet „frankfurtarice.“ Obhod po mestu je bil precej klavern. Izmed pevcev so slavili zlasti znanega komponista nemških narodnih pesnij, K o s c h a t - a, rodom — Slovenca!

Požari. Iz Komende se nam piše: Tekom treh mesecev smo v tukajšnji okolici imeli že četrti požar. Prvi je bil 9. jun. v Kaplji vasi, kjer je deloma pogorelo gospodarsko poslopje Janeza Lukanca. Drugi je bil v noči 15. julija pri Fr. Pogačarju na Klancu, kjer so zgoreli skednji. Tretji je bil 2. avg. pri Mariji Petrič na Bregu. Zgoreli so skednji, svisli in mnogo sena. Največi ogenj pa je bil v nedeljo večer, dne 2. sept. Požigalec je najprvo zažgal pri Janezu Grintalu v Kaplji vasi pri hlevu slamnato streho, ki pa je bila na srečo tako mokra in z mahom preraščena, da se plamen ni razširil. Najemnica hiše je ogenj hitro zapazila in poklicala goste, da so ogenj udušili. Čuli so, kako je požigalec tekkel po bregu med grmovjem proti gradu g. Šmita v Komendi. Deset minut pozneje se že posveti na vrhu komenskega griča; zažgal je graščinske pode, veliko in dolgo poslopje še iz časa desetine in tlake. Ogenj je bil jako nevaren, ker komaj 25 korakov v stran so graščinski hlevi, dvoje visokih poslopij, kriti s slamo in polnih sena. Komensko gasilno društvo je bilo, kakor preje, tudi pri tem požaru takoj na mestu. Branili so gasilci najprvo hleve in polno naložene kozolce. Brizgalna je pod gričem nad 120 metrov v nižini po dveh ceveh do jutra dajala obilo vode. Sreča, da je bil večer miren, ker sicer bi bila nevarnost velika. Ko bi se bili hlevi uneli, v nevarnosti bi bila kapelanija, cerkev, graščina in šola. Pogorelec g. Šmit ima obilo škode, ker zgorelo mu je mnogo neomlačenega žita, slame, desk, nova mlatilnica in slamoreznica. Zavarovan je bil pogorelec pri družbi „Adriatica“, a skoraj gotovo je škoda mnogo večja, nego zavarovana svota.

Odlikovanje. Vrtar v tukajšnji tobačni tovarni, g. Fr. Fruss, je povodom svojega umirovljenja dobil srebrni križec za zasluge.

Na shod v Vipavo se je vozil, kakor nam poroča, tudi neki socialni demokrat, pa do Vipave ni prišel. Cesta ni bila umerjena za njegov bicikelj in prišel je v dotiko z jarkom. Precej časa se je pobiral in v jarku zgubil tudi korajžo. Z višave je gledal nekaj časa poželjivo v dolino in se vrnil domov, ne na biciklu, ampak z biciklom na hrbtu.

Slov. soc.-dem. v Trstu. Kakor se nam poroča iz Trsta, se je tamkaj vnela huda borba med slovenskimi soc.-dem. in pripadniki polit. društva „Edinost“. Boj je star, miru ni bilo nikdar med obema strankama, le v novo fazo je stopil ta boj. To se je zgodilo na predzadnjem javnem shodu društva „Edinost“ pri Sv. Jakobu v Trstu, kamor je, kakor znano, privedel Etbin Kristan nekaj svojih pristašev, iz večine Lahov gotovo le z namenom, da demonstrira. Kajti dejanske koristi od svojega nastopa pač ni mogel pričakovati. Ali pa je morda mislil, da bode s svojim buršikoznim govorom, ki bi bolj pristojal beznici kakor pa javnemu shodu, koga ugnal v kozji rog. No, če je to mislil, se je temeljito motil. Že na shodu je moral slišati trpkih resnic. Proti člankom v glasilu polit. društva „Edinost“ je sklical protestni shod — kako smešno! Mar ni to, kakor da se je ustrašil „Edinosti“? In ne samo to. Na strankarskem shodu jugoslov. soc.-dem. ni bilo slišati skoro druga nego abavljanje proti „Edinosti“, oziroma vodiljem polit. društva. Socijalisti bi se na vsak način radi oprali graje, da niso Slovenci. Tega žiga pa se ne bodo mogli z lepa rešiti. Komur je tuja „svobodna“ šola ljubša,

nego narodna „klerikalna“ — ta nima več pravice govoriti v imenu slovenskega naroda. Razume se lahko, zakaj bi si tržaški soc. tako radi ohranili epitethon ornans „Slovenstva“. Naše delavstvo je toli zavedno v narodnem oziru, trpelo je toliko zaradi svoje narodnosti, da pri njem ničesar ne opravi, kdor se ne zna vsaj dovolj hliniti da je naroden. Pa je še drugih vzrokov, da imajo soc. tako težko delo pri naših delavcih. Slovenski delavec tržaški je sicer uljuden in prizanesljiv, a v svojem srcu in bistvu je veren. Kdor mu odkrito kaže, da taji Boga, ta je že izgubil igro. Soc. sicer vedno trde na javnem, da je vera in narodnost zasebna stvar dotičnika, a v ožjih krogih radi priznavajo, da je njih prva dolžnost in naloga: boj proti cerkvi in v svojem postopanju kažejo, da so mednarodni le v toliko, da ničesar ne stori za Slovane, ki so tudi njim inferijorno plemo. Ves tisti lanski kraval, ko je Etbin Kristan predlagal ostre resolucije v dosego slovenskih šol, ko je žugal z demonstracijami na veliko, so bile le komedija, pesek v oči našemu delavstvu, da se je lahko bahal: Glejte, kakšen Slovenec sem jaz! Sedaj pa je temeljito razkrinkan in upati smemo, da spregledajo še tisti slepci, kolikor jih še sledi njegovim ukazom.

Šolske vesti. Na Dobravi pri Zasipu je do konca t. m. razpisana učiteljska služba. — Naučno ministerstvo je za pet razredov na kranjski gimnaziji dovolilo vspelednice.

Bohinjska železnica. V dotični notici v predzadnji številki naj se čita: „Že sedaj imajo Gorje nad 800 (ne 100) vagonov prometa.“

Umrl je dne 7. t. m. v tržaški bolnici, Ivan Može, posestnik in trgovec v Vipavi. V nedeljo so truplo prepeljali v Vipavo.

Na graškem vseučilišču je bilo v minolem tečaju 1524 slušateljev. Glede števil je graško vseučilišče mej 28 avstrijskimi in nemškimi na šestem in mej 129 vseučilišči na svetu na 24. mestu.

Ljubljanske novice. Ne z g o d e. Dninarju Jakobu Weiss je včeraj padel na nogo tram, v katerem je bil žrebelj, in ga ranil na desno nogo. — Pri podiranju starega mesarskega mostu prigodila se je večeraj nezgoda, pri kateri bi se bila skoraj dva delavca ubila. Žagali so nek tram in nadzorovalec ukazal je dvema delavcama, naj stopita na žagan tram, češ, da bode hitreje odlomljen. Tram se je pa v hipu odkrnil, podrl in ranil je obadva delavca tako, da sta nezavestna obležala. Jednega pobil je na hrbtu, drugega pa na glavo. Brez zdravniške pomoči odvedli so ranjenca na dom. — Želeti je, naj bi tvrdka Pittel & Brausewetter pri gradnji jubilejnega mostu ne postopala z delavci na tak priganjaški način, kakor na barju. — Tepež. Zaradi žensk stegli so se sinoči fantje na Glincah pod Rožnikom prav pošteno; mej razgrajati odlikovala sta se posebno neki Skroban in neki Bizjan. Konec tepeža, pri katerem je bilo dokaj prask, naredila je žandarmarija, ki je Bizjana povabila seboj in druge pretepalce si pa zapomnila. — Poročil se je krojaški mojster gosp. Kastelic z gospico Frančiško Svetlič. — Na potu v bolnico je umrl danes Andr. Stritof iz logaškega okraja. — V Kresnicah je padel z vlaka neki delavec, a se je le neznatno poškodoval.

Drobne novice. Včeraj popoldne je bil na Radeckega cesti povožen 3½ letni Jos. Podkrajnik ter jako poškodovan. — Dne 11. t. m. je pobegnil iz Ljubljane sanitetni vojak Rudolf Gross iz Celovca. — Razstavo sadja in grozdja priredi kmet. podružnica v Mariboru od 4. do 7. oktobra.

Nova izdaja „Cecilije“. Kakor smo že poročali, bode družba „v. Mohorja“ na novo izdala „Cecilijo“, ki je že pošla. Ker pa je besedilo nekaterih pesmij jako zastarelo in nepravilno, naprošeni so č. gospodje pesniki, da blagovole poslati najnujnejše popravke slovniških in drugih napak uredniku te cerkvene pesmarice, g. A. Foersterju v Ljubljani. Besedilo „Pred Bogom poklekimo“ je že popravljeno.

Tri rimske grobove, precej dobro ohranjene so, kakor se nam iz Ihana poroča, našli v tork delavci, ki so kopali rujavo barvo. Posebno zanimiva je lepo žgana opeka, iz katere sta sestavljena dva groba. Cela je še steklenica z 1 dm dolgim vratom.

Krasen album, vezan v usnje violetne barve, s pozlačenim monogramom, v katerem so inicijale A B J in ki je ročno delo, je izložil knjigoveški mojster Franc Breskvar v izložbenem oknu „Katol. bukvarne.“ Krasno delo poklonijo s svojimi slikami Presvetlemu v spomin rimski romarji-duhovniki.

Iz Pšenične Police pri Cerkljah Narodov dopisnik iz Kamnika poroča, da so isto noč, ko je bil požar pri Luka Šmit-u v Komendi — pogoreli tudi Robasovi podi v Pšenični Polici, ter izrazi menjenje, da je oba požara povzročil eni in isti zločinec — da, mož cenil je celo, koliko tisoč je škode. No, hvala Bogu — Robasovi podi še stoje kakor so stali in prebivalci naše vasi se le čudijo kamniškemu poročevalcu Narodovemu, nevede bi li dali prednost njegovi bujni domišljiji — ali njegovi časnikarski natančnosti. Mož je baš videl isti večer rudeče nebo v smeri proti Kranji, ki je prihajalo od požara v Hotemazah — in to bil je njegov Poliški požar! Sicer pa, ko bi Narodovi poročevalci samo take neresnice pisali, bi jim mi prav nič ne zamerili.

Zdravje v Ljubljani. Od 2. do 8. sept. je bilo 17 novorojencev, 15 umrlih in sicer 1 za škrlatico, 3 za jetiko, 2 za vnetjem sopilnih organov in 9 za različnimi boleznimi. Med njimi je bilo 5 tujcev in 6 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli 3 za škrlatico.

Društva.

(Bralno društvo v Vel. Žabljah) bode dne 16. septembra 1900 ob 4. uri popoldne imelo občni zbor in bode obravnavalo točke po sledečem dnevnem redu: 1. Nagovor predsednikov; 2. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju minolega leta; 3. Poročilo blagajnikovo; 4. Volitev dveh pregledovalcev računov; 5. Volitev odbora; 6. Posamezni predlogi.

Telefonska in brzojavna poročila.

Jaslo, 13. sept. (C. B.) Pri vsprejemu deželne deputacije je odgovoril cesar na udanostni pozdrav deželnega maršala, da ga izredno veseli delovanje galiških zastopnikov v drž. zboru, ter jim izrazil svojo iskreno zahvalo. Dostavil je, da bo vedno skrbel za blagor dežele in da bo vedno njegova najtoplejša želja, da se delo v blagor naroda čimbolj pospeši.

Dunaj, 13. septembra. „Wien. Abendp.“ konstatuje, da so sedaj vse štiri za vzhodno Azijo namenjene ladije, „Marija Terezija“, „Elizabeta“, „Zenta“ in „Aspern“, zbrane v kitajskih vodah. Oddelek šteje nad 400 mož z dvema topovoma.

Praga, 13. septembra. „Budivoj“ poroča, da več mladočeskkih poslancev ne bode kandidiralo pri novih volitvah; mej drugimi sta dr. Engel in Adamek. Imenovani list priporoča, da češki narod pošlje na Dunaj le izkušene in izobražene moše. V istem smislu piše plzenski mladočeskki list.

Opava, 13. septembra. Profesor Swiezy zaradi starosti več ne prevzame mandata. Na njegovo mesto stopi dr. Mihejda.

Rim, 13. sept. V vatikanskih krogih je vzbudila veliko vznemirjenje vest, da so zasledili zaroto proti papežu. Iz nekega zaplenjenega pisma je razvidno, da so ameriški anarhisti sklenili umoriti papeža. Policija je o tem obvestila poveljnika vatikanske straže Taglia Ferri.

Rim, 13. sept. Z ozirom na poročilo o zaroti proti papežu je bila vsem škofom doposlana okrožnica, naj pazijo pri sestavi romarskih vlakov. Angleška policija je naznanila italijanski imena osmih iz Amerike došlih anarhistov; dva izmed njih sta odpotovala v Italijo.

London, 13. septembra. (C. B.) Transvalska vlada uradno naznanja, da je dobil predsednik Krüger šestmesečni dopust ter je 28. avgusta odpotoval v Evropo, da izpoljuje posredovanje velesil. Njegovim namestnikom je za čas odsotnosti izvoljen Schalk-Burger.

London, 13. septembra. Lord Roberts brzojavlja iz Pretorije 11. t. m.: General Methuen je razgnal Bure pri

Masepo, ujel 30 mož in zajel strelivo. Buller zasleduje Bure.

London, 13. septembra. Reuterjev urad poroča iz Laurenc-Marqueza 12. t. m.: Predsednik Krüger je došel sem danes zvečer.

Vojska na Kitajskem.

Frankobrod, 13. sept. Iz Shanghai poročajo 11. t. m., da so se v severnem Šantungu združili bokserji z družbo „velikega noža“. Regularne kitajske čete so napadle bokserje severno od Kiang-Fu, a so bile premagane.

London, 13. sept. Dopisnik lista „Times“ v Pekinu Morison. očita kitajskima poslanikoma v Londonu in Washingtonu, da sta dotičnima vladama sporočila napačne cesarske ukaze. To očitjanje je naredilo velik vtis v diplomatskih krogih.

Washington, 13. sept. (Reuter. urad.) Cesarski ukaz, s katerim se Li-Hung-Čang pooblašča, naj naredi mir v Kini, slove: „Li-Hung-Čang, pooblaščenemu poslaniku, se s tem podeljuje popolna oblast. Vsa vprašanja naj vestno prouči, ki zahtevajo njegove pozornosti. Njegovega delovanja od tu ne moremo nadzorovati.“

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B—C.

(Dalje.)

Ne vprašajte, kako je ta knjižnica uplivala na občno izobraženost. Na dva načina bi se dalo pokazati, kako čudodelen je bil ta upliv. Raziskavati, kak je bil ta upliv, bilo bi prenaporno, utrudljivo, dolgočasno delo. Mislite si, kako plemenit, blag, moder, dobrohoten, vstrajen pospeševatelj ljudske omike bi bil oni, ki bi hotel to storiti in izvršiti sredi tedanje nevednosti, lenobe, ko se ni nikdo zanimal za ljudomila prizadevanja, ampak se je le zabavljalo kot n. pr.: Čemu to? Saj ima družega dovolj misliti! Oh, kako lepo! Še tega se je manjkalo! To se je večkrat govorilo, kakor je on tolarjev vtaknil v to podjetje, mogoče petstotisoč.

Ker imenujemo tacega človeka dobrotljivega in radodarnega, ni nam še treba povedati, da je baš tako tudi podpiral prave reveže. Mogoče si kdo misli, da je baš to najbolj koristna miloščinja, kar izdamo za té. Federigo je imel to za svojo glavno dolžnost. In v tem so se njegova dejanja zlagala z besedami. Celu svoje življenje je posvetil ubožcem. Imeli bodemo kmalu priliko povedati, da je tudi ob času draginje, o kateri smo že govorili v ti povesti, pametno in modro kazal svojo darežljivost. Izmed mnogih vzgledov, katere so nam pisci zabeležili o ti njegovi dobri lastnosti, hočemo navesti samo jednega. Ko je nekoč izvedel, da neki plemenitaš hoče s silo in zvijačo spraviti v samostan svojo hčerko, ki bi se raji omožila, pokliče k sebi očeta. Ko izvleče iz njega, da je vzrok temu počenjanju to, ker ni štiri tisoč tolarjev, da bi jih dal hčerki kot doto, odšteje Federigo štiritisoch tolarjev. Mogoče poreče kdo, da je to preradodarno, nepremišljeno, da se s tem podpira bedasta trma plemenitašev, da bi štiritisoch tolarjev bolje obrnil v kak drug namen. Nato ne odgovorimo družega, kakor da bi radi često videli takó prešerno radodarnost, tako ne-sebično in nesamopridno, kakor v tem slučaju, ko je Federigo dal štiritisoch tolarjev, da mlada deklica ni postala redovnica.

Neizcrpljiva ljubeznjivost tega moža se je kazala v vsem njegovem kretanju. Vedno je bil prijazen proti nižjim slojevom. Bil je toliko bolj prijazen in uljuden proti njim, ker ti ljudje sicer tega niso bili vajeni. Radi tega je večkrat prišel v navskrižje z ljudmi, katerih geslo je „ne quid nimis“, ki bi radi videli, da bi se vsakdo držal gotovih mej, namreč njih mej.

Ko je nekoč Federigo obiskal gorsko in samotno vas, izpraševal in poučeval je uboge dečke, mej tem pa jih ljubeznjivo božal. Neki človek take baže kot gori omenjeni mu reče, naj nekoliko previdneje ljubkuje one dečke, češ da so vsi umazani in ostudni; kakor da bi Federigo ne imel oči, da bi ta videl in opazil ter se po tem ravnal,

Osoda visoko postavljenih glav je navadno taka. Redko jih kdo opomni na njih pogreške, marsikdo pa se ohrabri in jih kara radi njih dobrih del. A dobri škof odgovori nekoliko užaljeno: „Saj so moje duše! Bog ve, kdaj zopet vidijo moj obraz! Zakaj bi jih ne poljubljali?“

Jezen je bil redko in vselej ob enem miren. To je bil učinek njegove čudne naravi ali pa nepretrgane čuječnosti nad svojim sicer živahnim značajem. Strog ali celo neuljuden je bil samo proti svojim podložnim dušnim pastirjem, če so bili preskopi ali malomarni ali če je odkril na njih madeže, ki se niso prilegali k njih vzvišenemu poklicu. Če se je ta ali ona stvar tikala njegove koristi, njegove častne slave, ni dal od sebe znamenja veselja ali žalosti, nemirnosti ali razburjenja.

Čudno, da se ta čutila niso navadno vzbudila v njegovem srcu, še bolj čudno, če so se vzbudila.

Večkrat je bil prisoten pri volitvi novega papeža, a nikdar mu ni prišlo na um, da bi se potegoval za to visoko mesto, ki je zahtevalo toliko pobožnosti.

Ko mu nekoč neki veljaven tovariš ponudi svoj in svoje stranke glas, Federigo odbije tako odločno ponudbo, da dotičnik opusti takoj svojo misel in se odstrani. Ta skromnost in to mrzenje gospodaželjnosti pokazal je večkrat v svojem življenju tudi ob drugih prilikah. Neutrudljivo je ukazoval in zapovedoval, kjer se mu je zdelo potrebno, a nikdar se ni mešal v tuje zadeve. Branil se je na vse pretege, če ga je kdo prosil za posredovanje. Federigo je vse preje dobro premislil, kakor sploh ljudje, ki goré za vse dobro.

(Dalje prih.)

Umrlí so:

10. septembra. Ivan Dejak, c. in kr. pomorski častnik v pok. in posestnik, 44 let, Wolfsove ulice 12, morbus Brightii, paralysis cordis. — Anton Strazišar, posestnik sin, 15 mesecev, Krakovske ulice 1, želodčni in črevesni katar.

V hiralnici.

9. septembra. Frančiška Sterle, strežnica, 65 let, kap.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Podnebna temperatura v 24 urah
12	9. zvec.	742.1	12.5	sr. zah.	oblač.	
13	7. zjutr.	743.4	7.9	brezvevtr.	megla	2.9.
	2. popol.	742.2	19.1	sr. jug	del. oblač.	

Srednja večerajšnja temperatura 13.3. normale: 15.3°.

Poslano.

819 1-1

Podpisana društva v St. Vidu nad Ljubljano so se dne 17. avgusta 1900 z največjo navdušenostjo udeležila slavnostnega obhoda in bakljade o priliki 70. rojstnega dne Nj. Veličanstva našega cesarja Franca Jožefa I.

Neki dopisnik iz St. Vida je s svojim dopisom z dne 18. avgusta t. l. v „Slov. Narodu“ na najpogostejši način zalil naš patrijotični čut.

Podpisana društva najodločneje in z največjim zgražanjem obsojajo tako vse meje dostojnosti presegačo pisanje in obžalujejo, da je v naši občini človek, ki še patrijotičnega čuta svojih soobčanov ne spoštuje. Zato ga pozivljemo, če ga je kaj moča, naj pové svoje ime. Ali tega najbrže ne bo storil iz strahu pred zasluženim zaničevanjem: zakaj norčevati se iz patrijotičnega čuta svojih soobčanov je tudi neke vrste Efilajstvo.

Katol. društvo rokodel. pomočnikov
Prost. požarna bramba Narodna čitalnica
v St. Vidu nad Ljubljano.

Dunajska filialka Hranilne vloge na knjižice s 4%.

Menjalnica. borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in razvinkuliranje obligacij.

984 111

K bolji rodbini

v bližini Srazredne mestne dekliške šole sprejme se 816 3-1

deklica v stanovanje.

Glasovir na razpolago. — Več se izve na Tržaški cesti št. 13, I. nadstropje.

Grozdje na prodaj!

Oddam ga od 70 kvintalov naprej. — Grozdje je lepo in zdravo. — Kdor želi dobre kapljice, naj se oglasi dne 18. t. m. pri posestniku Antonu Rešeta, Planina nad Vipavo št. 80. 815 2-1

Kočija

lahka, polkrita, za dva konja je prav v ceno na prodaj.

Garich, sedlar

812 3-2 v Ljubljani. Rimska cesta.

V najem se dá

hiša

ležeča na glavni cesti, nasproti dekanijske cerkve, z dvema sobama in kuhinjo, pripravna za prodajalnico.

Več se poizve pri gostilničarju in posestniku

Anton Škerjanc-u

799 (3-2) v Šmariji (Dolenjsko).

Lepo posestvo

je na prodaj

v Besnici pod Ljubljano.

Obsega: gospodarsko poslopje, 10 oralov rodovinega polja 9 oralov posebno dobrih travnikov in 98 oralov gozda v najlepši rasti. Posestvo je vse skupaj ena celota. Plača se lahko vse ali pa le ena tretjina; drugi dve tretjini se utegneta več let plačevati z obrestmi.

Natančneje se izve pri lastniku Francu Lipah-u, posestniku v Dobrunjah št. 67, pošta Sp. Hrušica pod Ljubljano. 779 5-5

Najnovejši brevir!

Pustetova izdaja l. 1900.

(4 zvezki, 15.5 cm x 10 cm.)

Vsi zapovedani godovi novejšega časa so na dotičnem mestu; mudljivo citiranje se je nadomestilo večinoma s popolnim berilom.

Cene:

V usnji z gibčnim hrbtom in rudečo obrezo K 31.20
Isti vez z zlato obrezo K 33.60
V finem šagrinu z rudečo obrezo K 36.—
Isti vez z zlato obrezo K 38.40

Propriji za ljubljansko, krško, lavantinsko ali za hrvatske škofije se računajo posebej.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem zistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napravo po 5 litrov likerjev: tropinovec, absinc, vermut, ruski pelinovac, češki liker kimmel po 80 kr.; slivovec, rum, češnjavec, alaiš, alpski liker po 85 kr. in konjak, benediktinec, chartreuse, plzenski liker po 95 kr. Razpošiljam proti predplačilu v znakah ali poštne nakaznici, po poštnem povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljati pridenem navdilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga, mnogo ceneje.

Anton Rukavina,

Trst,

612 10-29 Via Belvedere št. 23.

Napise in slikanje grbov

obrtin in trgovskih znakov na steklo, les in kositar oskrbuje in umetno izvršuje v lastni delavnici tvrdka BRATA EBERL v Ljubljani. Franciškan-ske ulice. 228 18 11-4
Vnanja naročila proti povzetju.

Službo išče

spreten orglavec, ki bi sprejel tudi cerkvenstvo ali tajništvo. Nastopil bi o novem letu. 807 3-1

Več pové upravništvo „Slovenca“.

Pričetek šole.

Na c. kr. obrtnih strokovnih šolah v Ljubljani (strokovna šola za obdelovanje lesa z oddelki za mizarstvo, strugarstvo, rezbarstvo in podobarstvo, ter strokovna šola za umetno vezenja in čipkarstvo) se prične šolsko leto

dne 19. septembra.

Na novo vstopajoči učenci in učenke se morajo v spremstvu svojih starišev ali njihovih namestnikov dne 17. ali 18. septembra zgledati pri ravnateljstvu v Zatiškem dvorcu, Stari trg št. 36.

S seboj jim je prinesiti izpustnico ljudske šole in dokaz, da so dovršili 14. leto.

V javno risarsko šolo za moške in za dame se sprejema tudi med letom, dokler je kaj prostora.

V Ljubljani, dne 7. septembra 1900.

785 3-3

C. kr. ravnateljstvo.

Zavod za slikanje na steklu

Ed. Stuhl Gradec, Ungergasse 3

izdeluje slikana okna za cerkve in hiše

v raznih slogih.

Gosp. Edvard Stuhl, umetnik za slikanje na steklu, je izdelal za tukajšnje farno cerkev sv. Križa v Poličanah dvoje okenj, po 4.5 m visoka in 1.5 m široka, jako umetniško in v največjo zadovoljnost. V okenih so slike: krvava in nekrvava daritev. Cena obema oknom 360 gl. Pridite in glejte! Jako sem zadovoljen in priporočam mojstra zlasti onim gospodom, ki bi radi kaj lepega dobili, pa nimajo veliko denarjev na razpolago.

Župni urad Poličane ob južni železnici, dne 29. marca 1899.

Jan Lenart, duh. svetnik, župnik.

Gosp. Edvard Stuhl, izdelovatelj slikanih okenj v Gradcu, je za našo novo farno cerkev sv. Vida izdelal dvanajst okenj in sicer dvoje okenj s slikami sv. Modesta in sv. Krescencije, druge z različnimi slikarjimi ozaljšane. Vse je izvršil jako umetniško in v popolno zadovoljnost. Ker tudi cene niso previsoke, zato umetnika toplo priporočim vsem cerkvenim predstojništvom, ki si mislijo napraviti taka okna.

Farni urad Lučine na Kranjskem, dne 19. oktobra 1899.

Anton Dolinar, župnik.

Tacih priznanj imam prečastiti duhovščini na razpolago še dokaj. Vljudno se priporočam 471 20-16

Ed. Stuhl.

Živnostenská banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Glavnice v akcijah 20,000.000 K.

Reservni zaklad nad 7,500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plzinju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

Dunajska borza.

Dne 13. septembra.

Skupni državni dolg v notah	97.70
Skupni državni dolg v srebru	97.30
Avstrijska zlata renta 4%	116.65
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	97.90
Ogerska zlata rent 4%	115.05
Ogerska krona rent 4%, 200	90.95
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1709.—
Kreditne delnice, 160 gl.	266.—
London vista	242.12
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118.25

20 mark	23.66
20 frankov (napoleonor)	19.30
Italijanski bankovci	90.30
C. kr. cekini	11.41

Dne 12. septembra.

3-2% državne srečke l. 1855, 250 gl.	172.—
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	161.—
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	195.—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94.10
Tisne srečke 4%, 100 gl.	141.35
Dunavske vravnjavne srečke 5%	252.50

Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	106.—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94.20
Prioritetne obveznice državne železnice	—
južne železnice 3%	313.—
južne železnice 5%	119.50
dolenjskih železnic 4%	99.50
Kreditne srečke, 100 gl.	391.—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	360.—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl.	42.75
Ogerskega	21.—
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	12.80
Rudolfove srečke, 10 gl.	63.—

Salmove srečke, 40 gl.	170.—
St. Genois srečke, 40 gl.	192.—
Waldsteinove srečke, 20 gl.	47.60
Ljubljanske srečke	—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	276.—
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6095.—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	800.—
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	114.—
Splošna avstrijska stavbinska družba	154.—
Montanska družba avstr. pian.	480.50
Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	482.—
Papirnih rubljev 100	255.60

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulaniina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“

I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnili so v vseh gospodarskih in finančnih stvarah, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.